

Duchenne müsküler distrofide nokturnal desatürasyonlarının gün içi solunum fonksiyonları ile ilişkisi

Baykal TÜLEK¹, Levent TABAK²

¹ Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, KONYA

² İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İSTANBUL

ÖZET

Amaç: Duchenne müsküler distrofi (DMD) ölüm nedeni genellikle solunum yetmezliği olan, ilerleyici, kalıtsal bir nöromüsküler hastalıktır. Uyanıklıkta solunum yetmezliği öncesi genellikle uykuda hipoventilasyon mevcuttur. Bu çalışmanın amacı; DMD'li hastalarda nokturnal desatürasyonların varlığını ve ağırlığını değerlendirmek ve nokturnal desatürasyonlar ile ilişkili gün içi solunum fonksiyon parametrelerini saptamaktır. **Gereç ve yöntem:** Gecelik oksijen saturasyon izlemi, uyku apne-hipopne sendromu taramasında yaygın olarak kullanılmaktadır. Çalışma yöntemi olarak uyanıklıkta yapılan solunum fonksiyon testleri (spirometre, maksimum volanter ventilasyon, maksimum ağız içi basınçları, arter kan gazları) ile gece boyu oksimetre sonuçlarının prospektif karşılaştırılması seçildi. Klinik olarak stabil, ortalama yaşıları $13,83 \pm 1,86$ olan 14 DMD'li hasta çalışmaya alındı. **Bulgular:** Dokuz hastada (%64), en düşük oksijen saturasyon < %85, 10 hastada ise (%71) desatürasyon indeksi > 5 olarak saptandı. Desatürasyon indeksi ile maksimum inspiriyum basıncı ($r = -0,633$, $p < 0,05$), FVC ($r = -0,730$, $p < 0,01$) ve FEV1 ($r = -0,664$, $p < 0,05$) arasında anlamlı ilişki saptandı. Bununla beraber, lojistik regresyon analizi yapıldığında gece boyu desatürasyonların, gündüz solunum fonksiyon testlerinin sonuçlarıyla öngörülemeyeceği saptandı. **Sonuç:** Klinik olarak stabil olan DMD'li hastalarda uykuya ilişkili desatürasyonlar sıkılıkla mevcuttur. Gecelik desatürasyonlar, gün içi solunum fonksiyon testleri ile öngörülemez. DMD'li hastalar da uykuya ilişkili yakınmaların (baş ağrısı, uykululuk, vs.) yokluğunda bile DMD'li hastalarda uykuya ilişkili solunum bozuklıklarından şüphelenilmeli ve araştırılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Duchenne müsküler distrofi, uykı, solunum fonksiyonları

Selçuk Tıp Derg 2006; 22: 57-61

SUMMARY

Relationship of nocturnal desaturations and daytime pulmonary functions in duchenne muscular dystrophy

Aim: Duchenne muscular dystrophy is a progressive, hereditary neuromuscular disease with the cause of death usually occurring because of respiratory failure. The development of respiratory failure during wakefulness usually preceded by hypoventilation during sleep. The aim of this study were to assess the presence and severity of nocturnal desaturations and to determine the parameter of daytime lung function associated with nocturnal desaturations in patients with DMD. **Material and method:** The monitoring of overnight oxygen saturation is widely used for sleep apnoea-hypopnea screening. As our method we choosed a prospective comparison of wakeful respiratory function tests (spirometry, maximum voluntary ventilation, maximal mouth pressures, arterial blood gases) with outcomes of overnight oxymetry. Fourteen clinically stable patients with DMD, mean age ($\pm SD$) $13,83 \pm 1,86$ were studied. **Results:** The lowest oxygen saturation < 85% was present in 9 (64%) patients and oxygen desaturation index > 5 was found in 10 subjects (71%). Desaturation index was significantly related to maximum inspiratory pressure ($r = -0,633$, $p < 0,05$), FVC ($r = -0,730$, $p < 0,01$) and FEV1 ($r = -0,664$, $p < 0,05$). However logistic regression analysis showed that overnight desaturations could not be reliably predicted from the daytime pulmonary function test results. **Conclusion:** Sleep-related desaturations are frequently present in clinically stable patients with DMD. Overnight desaturations can not be predicted from daytime respiratory function tests. Even in the absence of sleep-related symptomatology (headache, somnolence, etc.), sleep related respiratory disturbances should be suspected and searched in DMD patients.

Key words : Duchenne muscular dystrophy, sleep, pulmonary functions

Haberleşme Adresi: Dr. Baykal TÜLEK

S.Ü. Meram Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, KONYA

e-posta: baykaltulek@yahoo.com

Geliş Tarihi : 16.01.2006 Yayına Kabul Tarihi : 28.02.2006

Duchenne müsküler distrofi yaklaşık 3300 canlı erkek doğumda bir görülen, iskelet kaslarını tutan, kalitimsal, progresif bir hastalıktır (1). Hastalığın ilerleyen dönemlerinde solunum kaslarının tutulmasına bağlı olarak solunum yetmezliği gelişir ve solunum problemleri bu hastalarda en önemli mortalite nedenidir. DMD'li hastalarda solunum yetmezliğinin öncelikle uykuya sırasında, gerek solunum dürtüsünün azalması gerekse solunum kas güçsüzlüğüne bağlı olarak hipoventilasyon ile başladığı saptanmıştır (1-3). Uykudaki solunum problemleri tedavi edilmekleri takdirde solunum yetmezliğine neden olabileceği gibi (4) kalp ritim bozuklukları nedeniyle erken mortalitelere de yol açabileceği bildirilmiştir (5). Kontrol grubu içermeyen birçok çalışmada nokturnal noninvazif pozitif basınçlı ventilasyon (NPBV)'un gündüz kan gazlarını düzelttiği, nokturnal hipoventilasyona bağlı yakınmaları azalttığı ve yaşam süresini uzattığı gösterilmiştir (4,6-10).

Bu bulgular DMD'li hastalarda uykuya ilişkili solunum bozukluklarının (USB) erken tanısının ve uykı çalışmalarının önemini ortaya koymaktadır. Ancak uykuya ilişkili hipoventilasyonun hastalığın hangi döneminden itibaren ve ne sıklıkla araştırılması gereği konusunda net bir bilgi yoktur. Uykudaki hipoventilasyonu öngördüren gündüz parametrelerinin araştırıldığı çalışmaların birbirinden farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bazı çalışmalarında anlamlı bir belirleyici değer taşıyan parametre bulunamazken (2,3,11), bazı çalışmalararda arter kan gazları ve spirometre değerlerinin nokturnal hipoventilasyonu öngördürücü değerlerinin olabileceği belirtilmiştir (12,13).

USB'nin tanısında altın standart olan polisomnografi (PSG) hem pahalı bir yöntemdir hem de gerek uykı laboratuvarlarındaki uzun randevu süreleri gerekse PSG için hastaların hastanede yatmak zorunda oluşu uygulamada zorluklar oluşturmaktadır. PSG'ye ulaşmanın güç olduğu durumlarda gece pulse oksimetre cihazı ile oksihemoglobin saturasyonunun takibi ve çalışma sabahında arter kan gazı alınarak CO₂ düzeyinin belirlenmesi, geceki gaz değişimi ile ilgili yararlı bilgiler sağlayabilir (14).

Bu çalışmanın amacı; DMD'li hastalarda uygulanması kolay bir yöntem olan pulse oksimetre takibi ile nokturnal desatürasyonların varlığını ve ağırlığını değerlendirmek ve nokturnal desatürasyonlar ile ilişkili gün içi solunum fonksiyon para-

metrelerini araştırmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Olgular

14 DMD'li hasta çalışmaya alındı. Tüm hastaların tanısı İstanbul Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı tarafından klinik, enzimatik, elektromiyografik ve kas biopsisi örneklerinin değerlendirilmesi sonucu konuldu. Daha önceden uykuya ilişkili solunum sorunları saptanmış olan, noninvazif mekanik ventilatör kullanmakta olan, belirgin solunum ya da kalp yetmezliği bulunan veya uykuya apne-hipopne sendromunu düşündüren semptomları (artmış gün içi uykululuk, sabah baş ağrısı, uykuya bozukluğu, vs.) bulunan hastalar çalışmaya alınmadı.

Spirometri ve Ağız içi Basınçlar

Spirometrik solunum fonksiyon testleri, maksimum volanter ventilasyon (MVV) ve ağız içi basınçları (Maksimum inspiratuar basınç: MİB, Maksimum ekspiratuar basınç: MEB) uykuya çalışmasını izleyen sabah Sensormedics V-max 229 cihazında yapıldı. Hastalara deneyimli solunum laboratuvarı teknisyeni tarafından tekrarlanabilir (ölçüm sonuçları arasındaki fark <%5) en az 3 ölçüm yapıtıldı. Deformitelerle bağlı olarak boy ölçümleri yapılamayan hastalarda kulaç mesafesi kullanıldı. Hastaların yaş grubuna uygun referans değerleri (15,16) kullanılarak ölçüm sonuçları % beklenen olarak ifade edildi.

Arter Kan Gazları

Uykuya çalışmasını izleyen sabah hastalardan arter kan gazları örneği alındı. Örneklemeye için radial arter kullanıldı.

Nokturnal Oksihemoglobin İzlemi

Hastalarda Oxford Medilog MPA-S cihazına bağlı parmak oksimetresi ile gece boyu oksihemoglobin saturasyon takibi yapıldı. Oksihemoglobin saturasyonunda bazal seviyeden %4'lük düşüşler desatürasyon olarak tanımlandı ve saatlik desatürasyon sayısı, desatürasyon indeksi (Dİ) şeklinde ifade edildi. Ayrıca hastaların gece boyu saptanan en düşük saturasyon (EDS) değerleri de kaydedildi.

İstatistik Değerlendirme

Çalışmanın istatistik değerlendirme SPSS 12.0 bilgisayar programı ile yapıldı. Gece ölçümleri olan Dİ ve EDS değerleri ile gündüz ölçümleri

Tablo 1: Hastaların demografik verileri ve solunumsal ölçüm sonuçları. (VKİ: Vücut kitle indeksi, EDS: En düşük satürasyon değeri, Dİ: Desatürasyon indeksi, MİB: Maksimum inspiryum basıncı, MEB: Maksimum ekspiryum basıncı, MVV: Maksimum volanter ventilasyon, FVC: Zorlu vital kapasite (Forced vital capacity), FEV1: Zorlu ekspiryum hacmi 1. saniye (Forced expiratory volume 1st second), PaO₂: Parsiyel oksijen basıncı, PaCO₂: Parsiyel karbondioksit basıncı, SS: Standart sapma, Min: Minimum, Maks: Maksimum)

	N	Ortalama	SS.	Min	Maks
Yaş	14	13,83	1,46	12	17
Boy (cm)	14	151,66	12,25	133	168
Kilo (kg)	14	44,91	11,92	30	68
VKİ	14	19,54	4,50	12,49	27,59
EDS (%)	14	78,64	13,10	46,00	92,00
Dİ	14	17,35	23,09	0	86,00
MİB (%)	13	48,15	21,82	11,00	79,00
MEB (%)	13	29,38	12,21	10,00	47,00
MVV (%)	13	55,38	22,92	19,00	84,00
FVC (%)	13	58,30	27,77	12,00	85,00
FEV1 (%)	13	61,92	28,05	13,00	91,00
PEF (%)	13	54,53	19,42	27,00	88,00
PaO ₂ (mmHg)	14	80,14	8,82	64,00	91,00
PaCO ₂ (mmHg)	14	37,50	2,82	32,00	42,00

arasındaki ilişki Spearman korelasyon testi ile araştırıldı. Arasında anlamlı ilişki bulunan değerler regresyon analizine alındı. Enter yöntemiyle regresyon analizi yapıldı. Tüm sonuçlar ortalama, +/- standart sapma olarak ifade edildi. P<0,05 istatistik olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

14 hastada uykuda oksihemoglobin satürasyon izlemi yapıldı. Çalışmayı izleyen sabah hastaların arter kan gazları, spirometri ve ağız içi basınç ölçümleri yapıldı. 1 hasta spirometri ve ağız içi

basınç ölçümlerine uyum sağlayamadı. Tüm hastalar erkekti (Hastalığın genetik geçiş özelliği nedeniyle). Hastaların demografik verileri, gündüz ve gece yapılan ölçüm sonuçları Tablo 1'de gösterildi.

Hastaların nocturnal oksihemoglobin satürasyonu izlemede %46'ya varan düşmeler olduğu, 9 hastanın (%64) satürasyon değerinin %85'in altına indiği gözlandı (Tablo 2). Ayrıca Dİ değerlerine bakıldığında; 10 hastada (%71) Dİ'nin, kritik değer olarak kabul edilen 5'in(17) üzerinde olduğu

Tablo 2: Nocturnal en düşük satürasyon ölçümlerinin hastalara göre dağılımı

En Düşük Satürasyon (%)	N	%
46,00	1	7,1
55,00	1	7,1
72,00	1	7,1
77,00	1	7,1
78,00	1	7,1
82,00	2	14,3
84,00	2	14,3
86,00	1	7,1
87,00	2	14,3
89,00	1	7,1
92,00	1	7,1
Toplam	14	100,0

Desatürasyon İndeksi	N	%
,00	1	7,1
1,00	1	7,1
2,00	1	7,1
3,00	1	7,1
7,00	3	21,4
8,00	1	7,1
11,00	1	7,1
15,00	1	7,1
24,00	1	7,1
33,00	1	7,1
39,00	1	7,1
86,00	1	7,1
Toplam	14	100,0

gözlendi (Tablo 3).

EDS ile gündüz ölçümlerinden hiçbirinin arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı. Di ile MIB ($r = -0,633$, $p < 0,05$), FVC ($r = -0,730$, $p < 0,01$) ve FEV1 ($r = -0,664$, $p < 0,05$) arasında anlamlı ilişki saptandı. Ancak bu değerler lojistik regresyon analizi yapıldığında anlamlı bir bağıntı göstermedi.

TARTIŞMA

Gündüz yapılan solunumsal testlerin, noktüurnal desatürasyonlar üzerine öngördürücü değerlerinin araştırıldığı bu çalışmada; yalnızca Di ile MIB, FVC ve FEV1 arasında anlamlı ilişki saptandı. Ancak, bu parametrelerden hiçbirinin noktüurnal desatürasyonları öngördürücü değerlerinin olmadığı belirlendi. EDS değeri gün içi yapılan solunum fonksiyon testleri, ağız içi basınçları ve arter kan gazlarından hiçbir ile anlamlı ilişki göstermedi.

PSG ile karşılaştırıldığındaki uygulama kolaylığı ve olguların USB düşündüren yakınmaları bulunan hastalardan seçilmiş olmaları nedeniyle çalışmamızda USB taramak amacıyla noktüurnal oksimetre takibi kullanıldı. PSG bir uykuya laboratuvarında gece boyu kalmayı gerektirir ve bu durumun hastaların uykuya mimarisine ve dolayısıyla solunum parametrelerine olumsuz etkide bulunabileceği belirtilmiştir [18]. Bunun yanı sıra uygulama güçlüğü, pahalılığı ve uzun randevu süreleri çalışmaçılardan kolay ve daha az emek verilecek kullanılan aygıtları üretmelerine yol açmıştır. Gece oksimetre ile oksihemoglobin saturasyonu izlemi uykuya apne-hipopne sendromu tanısında oldukça yararlı sonuçlar vermektedir. Yapılan karşılaştırmalı çalışmalarında bu sistemlerin uykuya apne-hipopne sendromu tanısında oldukça değerli araçlar oldukları gösterilmiştir [17,19,20]. 2004 yılında Amerikan Toraks Derneği tarafından yayınlanan uzlaşı raporunda [14]; PSG'ye ulaşmanın güç olduğu durumlarda noktüurnal oksimetri izleminin gecelik gaz değişimini değerlendirmek için kullanılabileceği belirtilmiştir. Noktüurnal desatürasyonlar, obstrüktif ve nonobstrüktif (solunum kas güçsüzlüğü) kökenli hipoventilasyonun önemli bir belirteci olarak kabul edilir [12,21]. Weinberg ve arkadaşları [21] EDS<%85 olmasının nöromüsküller hastalıklarda uykuda solunum bozukluğunun en sık bulgusu olduğunu ve hastaların %80'inde bulunuşunu göstermiştir. Bye ve arkadaşlarının çalışmasında [22] uykudaki EDS değeri gün içi solunum testlerinden vital kapasite, oturur ve yatar

pozisyonundaki vital kapasite farkı, PaO_2 ve PaCO_2 arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Bununla birlikte verilerin dağılım özellikleri nedeniyle klinik olarak USB düşünülen hastalarda solunumsal ölçümlerin yanı sıra uykuya çalışması yapılması gerektiğini bildirmiştir.

DMD'li hastaların çok ileri evrelerde olmadıkça gün içi artmış uykululuk gibi uykuya ilişkili solunum bozuklıklarını düşündüren yakınmalar tanımlamadıkları bildirilmiştir. Birçok çalışmada gündüz semptomları ile uykuya ilişkili solunum sorunları arasında ilişki saptanmamıştır [2,3,18, 23]. Çalışmamıza alınan hastaların uykuya ilişkili solunum sorunlarını düşündüren gündüz yakınmaları tanımlamıyor olmalarına rağmen oksihemoglobin saturasyonlarının %46 gibi oldukça tehlikeli değerlere düşüğü ve hastaların büyük bir kısmında (%71) Di'nin patolojik değerlerin (>5) üzerinde olduğu saptandı. Bu bulgular doğrultusunda uykuya ilişkili solunum sorunlarının sinsi bir başlangıç gösterdiği, zamanla yavaş bir ilerleme gösterdiği ve hastaların gün içi performanslarında, uykululukları ve konsantrasyon yeteneklerinde meydana gelen değişikliklerden habersiz oldukları düşünülebilir. Bu hastaların hemen tamamının günün 24 saatini yatağa veya tekerlekli sandalyeye bağlılı oldukları düşünülecek olursa; artmış uykululuk (veya uykusuzluk), horlama veya kabus gibi yakınmaların hastanın kendisi ve yakınlarının gözünden kolaylıkla kaçabileceğini doğaldır. Bu nedenle bu yakınmalar hastalarda çok detaylı bir şekilde sorgulanmalıdır.

Smith ve arkadaşlarının çalışmada [2] bizim çalışmamıza benzer şekilde gündüz semptomu olmayan 14 DMD'li hastaya PSG yapılmış ve gündüz arter kan gazları normal olan bu olguların hepsinde apne ve veya hipopneler, 9'unda ise periyodik desatürasyonlar saptanmıştır. Bu çalışmada hastalar desatüre olanlar ve olmayanlar olarak iki gruba ayrılmışlar ve desatüre olan grupta maksimum ekspiriyum basıncı daha düşük bulunmuştur. Ancak solunum fonksiyon testlerinden uykuya ilişkili solunum bozukluğunu öngördüren bir parametre saptanmamıştır.

Barbe ve arkadaşlarının [3] 6 DMD'li hasta ile yaptıkları çalışmada ise hastalardan 5'inde uykuya apne-hipopne sendromu saptanmıştır. Smith ve arkadaşlarının çalışmasının aksine çalışmaya hastaların 4'ü uykuya ilişkili solunum sorunlarını

düşündüren semptomlar tanımladığı bildirilmiştir. Bu çalışmada hipoksemik ve hava yolu obstrüksiyonu bulunan hastalarda USB'ye eğilim olduğu bildirilmiş ancak anlamlı bir belirleyici parametre saptanamamış ve bu sonucun hasta sayısı azlığına bağlı olabileceğinin belirtilmiştir.

Hukins ve arkadaşları (12) DMD'li 19 hastada nokturnal satürasyonun %90'ın altında seyrettiği uyku süresini, uykudaki hipoventilasyonun en önemli belirleyicisi olarak kullanmışlar ve $\text{PaCO}_2 > 45 \text{ mmHg}$ ve $\text{FEV}1 < \%40$ olmasının USB için öngördürücü değerler olduğunu bildirmiştirlerdir. Yine Mellies ve arkadaşları (13) da bizim çalışmamızın aksine gündüz solunum fonksiyon testleri ve arter kan gazlarının, uykuya ilişkili solunum bozukluklarının başlangıcını saptamada önemli yeri olduğunu belirtmiştir. İspiratuar vital

kapasite $<\%40$ ve $\text{PaCO}_2 > 40 \text{ mmHg}$ olmasının nokturnal hiperkapnik hipoventilasyonun göstergesi olduğunu saptamışlardır. Ancak semptom skorlarıyla desatürasyonlar ya da nokturnal hipoksemi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Sonuç olarak, çalışmamızda USB düşündüren yakınmalar tanımlamayan DMD'li olgularda ciddi oranlarda nokturnal desatürasyonların bulunduğu gösterildi. Ancak gün içi yapılan solunumsal ölçümler nokturnal desatürasyonlar için öngördürücü değer taşıymıyordu. USB düşündüren klinik bulgular tanımlamayan DMD'li hastalarda, gün içi solunum fonksiyon testleri, arter kan gazları, ağız içi basınçları gibi ölçümler ile birlikte nokturnal oksimetre izleminin de yapılması solunum yetmezliğinin takibine olumlu katkılar sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Emery AE. Population frequencies of inherited neuromuscular diseases-a world survey. *Neuromuscul Disord* 1991;1:19-29.
- Smith PE, Calverley PM, Edwards RH. Hypoxemia during sleep in Duchenne muscular dystrophy. *Am Rev Respir Dis* 1988;137:884-8.
- Barbe F, Quera-Salva MA, McCann C, Gajdos P, Raphael J, C.de Latre J, et al. Sleep-related respiratory disturbances in patients with Duchenne muscular dystrophy. *Eur Respir J* 1994;7:1403-8.
- Hill NS. Noninvasive ventilation. Does it work, for whom, and how? *Am Rev Respir Dis* 1993;147:1050-5.
- Carroll N, Bair RJ, Smith PE, Saltissi S, Edwards RH, Calverley PM. Domiciliary investigation of sleep-related hypoxaemia in Duchenne muscular dystrophy. *Eur Respir J* 1991;4:434-40.
- Bach JR, Alba AS. Management of chronic alveolar hypoventilation by nasal ventilation. *Chest* 1990;97:52-7.
- Pinto AC, Evangelista T, Carvalho M, Alves MA, Sales Luis ML. Respiratory assistance with a non-invasive ventilator (Bipap) in MND/ALS patients: survival rates in a controlled trial. *J Neurol Sci* 1995;129 Suppl:19-26.
- Soudon P. Tracheal versus noninvasive mechanical ventilation in neuromuscular patients: experience and evaluation. *Monaldi Arch Chest Dis* 1995;50:228-31.
- Simonds AK, Elliott MW. Outcome of domiciliary nasal intermittent positive pressure ventilation in restrictive and obstructive disorders. *Thorax* 1995;50:604-9.
- Leger P, Bedicam JM, Cornette A, Reybet-Degat O, Langevin B, Polu JM, et al. Nasal intermittent positive pressure ventilation. Long-term follow-up in patients with severe chronic respiratory insufficiency. *Chest* 1994;105:100-5.
- Smith PE, Edwards RH, Calverley PM. Ventilation and breathing pattern during sleep in Duchenne muscular dystrophy. *Chest* 1989;96:1346-51.
- Hukins CA, Hillman DR. Daytime predictors of sleep hypoventilation in Duchenne muscular dystrophy. *Am J Respir Crit Care Med* 2000;161:166-70.
- Mellies U, Ragette R, Schwake C, Boehm H, Voit T, Teschler H. Daytime predictors of sleep disordered breathing in children and adolescents with neuromuscular disorders. *Neuromuscul Disord* 2003;13:123-8.
- Finder JD, Birnkrant D, Carl J, Farber H J, Gozal D, Iannaccone ST, et al. Respiratory care of the patient with Duchenne muscular dystrophy: ATS consensus statement. *Am J Respir Crit Care Med* 2004;170:456-65.
- Godfrey S, Kamburoff PL, Nairn JR. Spirometry, lung volumes and airway resistance in normal children aged 5 to 18 years. *Br J Dis Chest* 1970;64:15-24.
- Wilson SH, Cooke NT, Edwards RH, Spiro SG. Predicted normal values for maximal respiratory pressures in caucasian adults and children. *Thorax* 1984;39:535-8.
- Fietze I, Dingli K, Diefenbach K, Douglas NJ, Glos M, Tallafuss M, et al. Night-to-night variation of the oxygen desaturation index in sleep apnea syndrome. *Eur Respir J* 2004;24:987-93.
- Kirk VG, Flemons WW, Adams C, Rimmer KP, Montgomery MD. Sleep-disordered breathing in Duchenne muscular dystrophy: a preliminary study of the role of portable monitoring. *Pediatr Pulmonol* 2000;29:135-40.
- Nuber R, Vavrina J, Karrer W. [Predictive value of nocturnal pulse oximetry in sleep apnea screening]. *Schweiz Med Wochenschr Suppl* 2000;116:120S-2S.
- Olson LG, Ambrogetti A, Gyulay SG. Prediction of sleep-disordered breathing by unattended overnight oximetry. *J Sleep Res* 1999;8:51-5.
- Weinberg J, Klefbeck B, Borg J, Svartberg E. Polysomnography in chronic neuromuscular disease. *Respiration* 2003;70:349-54.
- Bye PT, Ellis ER, Issa FG, Donnelly PM, Sullivan CE. Respiratory failure and sleep in neuromuscular disease. *Thorax* 1990;45:241-7.
- Manni R, Zucca C, Galimberti CA, Ottolini A, Cerveri I, Bruschi C, et al. Nocturnal sleep and oxygen balance in Duchenne muscular dystrophy. A clinical and polygraphic 2-year follow-up study. *Eur Arch Psychiatry Clin Neurosci* 1991;240:255-7.